

ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ

ΣΤΗΝ ΕΠΕΤΕΙΟ ΤΗΣ 28^{ης} ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940

Σεβασμιώτατε, κύριε Δήμαρχε, κύριε Λιμενάρχα, κύριε Διοικητά της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας, κύριε εκπρόσωπε της ΕΛ.ΑΣ, κύριοι Συνάδελφοι, αγαπητοί μου μαθητές και μαθήτριες,

Ογδόντα χρόνια! Σήμερα τιμούμε την ογδοηκοστή επέτειο από τη μέρα εκείνη που η χώρα μας απάντησε με ένα μεγάλο ΟΧΙ στις προκλήσεις των καιρών. Ένα όχι που ξεστόμισε με φωνή χαμηλή και λυπημένη αλλά σταθερή και ξεκάθαρη ο Έλληνας πρωθυπουργός Ιωάννης Μεταξάς τα ξημερώματα της Δευτέρας 28 Οκτωβρίου του 1940, στον Ιταλό πρέσβη Εμμανουέλε Γκράτσι, ένα όχι που βροντοφώναξε ο ελληνικός λαός έμπρακτα από το ίδιο πρωί στα ελληνοαλβανικά σύνορα, στους δρόμους της Αθήνας και κάθε πόλης και κάθε χωριού απ' άκρη σ' άκρη σε ολόκληρη τη χώρα.

Ογδόντα χρόνια, κάθε χρόνο τέτοια μέρα θυμόμαστε και τιμούμε τους ανθρώπους, τα γεγονότα, τις επιλογές, τους αγώνες, τα κατορθώματα και τις θυσίες που συνέθεσαν αυτό που συνηθίσαμε να αποκαλούμε «Έπος του '40», αυτό που τη δεδομένη χρονική στιγμή απετέλεσε το φως μες το σκοτάδι, ξάφνιασμα κι ελπίδα, σημείο αναφοράς που μετέτρεψε τη μικρή και ταπεινή Ελλάδα σε επίκεντρο παγκόσμιου ενδιαφέροντος, αυτό που προκάλεσε θαυμασμό και δέος και ανύψωσε όχι μόνο τους πρωταγωνιστές του αλλά ολόκληρο το ανθρώπινο γένος σε νέα ύψη δυνατοτήτων.

Η επέτειος βέβαια αυτή και ο εορτασμός της δεν μπορούν να αποτελούν μόνο αφορμή χαράς και περηφάνιας, ούτε καλύπτονται από τις εκδηλώσεις απόδοσης τιμών και μνήμης στους πεσόντες αλλά αποκτούν νόημα, τότε και μόνο τότε, όταν γίνονται αιτία στοχασμού και αναζήτησης, όταν το έθνος συνολικά και ο κάθε ένας από μας ξεχωριστά μπορούν να αντλήσουν από αυτές, συλλογική μνήμη, ιστορική συνέχεια, εθνική ταυτότητα, όταν και εάν αποτελούν τροφή που συντηρεί τις ρίζες και τους βλαστούς αυτού του οργανισμού, αυτού του σώματος, της κοινωνίας που ζει, θυμάται και γιορτάζει.

Ειδάλλως προφανώς και δεν έχουν κανένα νόημα, άλλωστε οι μνήμες ξεθωριάζουν με το πέρασμα του χρόνου, η χαρά κι η περηφάνια

μετριάζονται μαζί τους, οι εκδηλώσεις απαξιώνονται στην κοινή συνείδηση και άλλες αξίες ιεραρχούνται υψηλότερα στα ενδιαφέροντα μιας κοινωνίας που αλλάζει.

Ογδόντα χρόνια είναι περίπου το προσδόκιμο ζωής σήμερα στην Ελλάδα. Τα ογδόντα χρόνια καλύπτουν στο σύνολό τους τις τρεις γενιές που απαρτίζουν την ελληνική κοινωνία και οι γεροντότεροι σήμερα ήταν τότε μικρά παιδιά. Ίσως ζουν οι τελευταίοι εκείνης της γενιάς σε βαθιά γεράματα, γύρω στα εκατό τους χρόνια! Αυτό σημαίνει πως η σημερινή ελληνική κοινωνία έχει πλήρως ανανεωθεί όσον αφορά στα πρόσωπα και βέβαια περιττεύει να πούμε πόσο έχει αλλάξει στον τρόπο ζωής. Ακόμα αξίζει να επισημάνουμε ότι τα χρόνια που πέρασαν από τότε μέχρι σήμερα αποτελούν και το μεγαλύτερο διάστημα συνεχούς ειρήνης- χωρίς πολεμική σύγκρουση-που έζησε το σύγχρονο ελληνικό κράτος.

Ίσως δεν θα ήταν παράτολμο να ισχυριστούμε ότι η κοινωνία μας όλα αυτά τα χρόνια αναπαύεται στις δάφνες που έστρωσαν με τις επιλογές, τους αγώνες και τις θυσίες τους εκείνοι που τώρα μας βλέπουν από ψηλά.

Ας υποθέσουμε ότι μας βλέπουν, βλέπουν εμάς, βλέπουν και τις προκλήσεις των σύγχρονων καιρών. Και αναρωτιούνται: Άραγε πόσο μας μοιάζουν τα παιδιά μας;

Αλήθεια πόσο τους μοιάζουμε; Μπορούμε να τολμήσουμε τη σύγκριση; Μπορούμε να κάνουμε τη σύγκριση; Γιατί για να συγκρίνεις δύο μεγέθη, πρέπει να γνωρίζεις και τα δύο κι αν δεχτούμε ότι γνωρίζουμε αρκετά καλά το σήμερα, μπορούμε να πούμε το ίδιο για το χθες; Τι μας λένε άραγε τα ονόματα Αλέξανδρος Παπάγος, Χαράλαμπος Κατσιμήτρος, Κωνσταντίνος Δαβάκης, Δημήτριος Κασλάς, Δημήτριος Ίτσιος, Μίλτων Ιατρίδης, Δημήτριος Κωστάκης; Ποιες μνήμες ξυπνούν μέσα μας τα τοπωνύμια Καλπάκι, Πίνδος, Βοβούσα, Ελαία, Καλαμάς, Ύψωμα 731; Τι ξέρουμε τελικά για τους προγόνους μας που έγραψαν το έπος του '40;

Συνηθίζουμε να μιλάμε γι αυτούς, για τα υπεράνθρωπα κατορθώματά τους, ,για τον ηρωισμό που επέδειξαν, για το θαυμασμό που προκάλεσαν, για το ανεξήγητο -με την κοινή λογική- θαύμα που επιτέλεσαν. Υπερηφανευόμαστε γιατί οι παππούδες μας ήταν αυτοί που τόλμησαν να υψώσουν μόνοι, πρώτοι αυτοί, ανάστημα στον παντοδύναμο εχθρό και να δώσουν παράδειγμα κι ελπίδα για τη νίκη στους φοβισμένους λαούς του κόσμου. Αναρωτηθήκαμε όμως, πώς;

γιατί; Τι ήταν αυτό που τους έκανε τόσο ξεχωριστούς; Τι είχαν αυτοί που δεν είχαν οι άλλοι; Ποια κίνητρα τους έσπρωξαν σε τόσο παράτολμες αποφάσεις; Ποια δύναμη τους ασφάλωσε τόσο τη θέληση; Πώς έγινε πραγματικότητα αυτό που φαινόταν αδύνατον;

Είναι πασίγνωστο ότι η απάντηση δεν βρίσκεται ούτε στους αριθμούς ούτε στα υλικά ούτε σε τίποτα έξω από αυτούς τους ίδιους αλλά βαθιά μέσα στις ψυχές αυτών των ανθρώπων, μέσα στην ύπαρξή τους, στα ποιοτικά χαρακτηριστικά του έθνους, του ελληνικού λαού, της ελληνικής κοινωνίας του σαράντα. Και αυτά τα χαρακτηριστικά έχει μεγάλη σημασία να εντοπίσουμε, να αναγνωρίσουμε και να αξιολογήσουμε αν θέλουμε να κατανοήσουμε το θαύμα, αν θέλουμε τελικά να διαπιστώσουμε αν και κατά πόσο είμαστε σήμερα εμείς οι γνήσιοι απόγονοι και συνεχιστές του έργου τους.

Οι Έλληνες του '40, βρέθηκαν αντιμέτωποι με έναν συντριπτικά υπέρτερο εχθρό (vous etes les plus forts, είστε πιο δυνατοί, ήταν τα λόγια με τα οποία ξεπροβόδιζε ο Μεταξάς τον Γκράτσι, χωρίς να ολοκληρώσει τη φράση του, σαν να ήθελε να τον παρηγορήσει για αυτά που θα ακολουθούσαν). Στην πραγματικότητα, οι Έλληνες αναμετρήθηκαν με τον ίδιο τους τον εαυτό. Απέναντι στην ιταμή πρόκληση, είχαν δύο επιλογές. Να υποκύψουν, να συμβιβαστούν και να προσπαθήσουν να περισώσουν ότι μπορούν, να πάρουν ότι τους δοθεί ή να πουν όχι και να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες. Και είπαν ΟΧΙ.

Και το όχι αυτό σήμαινε: ΟΧΙ δεν θα υποταχούμε στη βία, τη δύναμη των όπλων, όχι δεν θα αποδεχθούμε το άδικο, όχι δεν θα συμβιβαστούμε με το κακό, όχι δεν θα κοιτάζουμε το ατομικό συμφέρον, όχι δεν θα αρνηθούμε τις αξίες μας, όχι δεν θα προδώσουμε τον τόπο μας, όχι δεν θα πουλήσουμε την ψυχή μας, όχι δεν θα χάσουμε την αξιοπρέπειά μας.

Είμαστε έτοιμοι να αντιμετωπίσουμε τις συνέπειες. Είμαστε έτοιμοι να αφήσουμε τα σπίτια και τις δουλειές μας, είμαστε έτοιμοι να αποχαιρετήσουμε-ίσως για πάντα- τις οικογένειές μας, είμαστε έτοιμοι να κρυσώσουμε, να κουραστούμε, να πεινάσουμε, να πληγωθούμε, να πεθάνουμε αλλά ΟΧΙ δεν θα παραδοθούμε και θα παλέψουμε μέχρι εσχάτων.

Και το είπαν και το έκαναν: Το ηθικό των Ελληνικού Στρατού, αντίθετα με τις προσδοκίες των Ιταλών, ήταν υψηλότατο, με τους άνδρες έτοιμους

να αποκρούσουν την ιταλική επίθεση και να «πάρουν εκδίκηση για την Τήνο».

Ο David Hunt, Βρετανός αξιωματικός πληροφοριών αποσπασμένος στην Αθήνα, ανέφερε: «Η ισχύς των Ελληνικών δυνάμεων είναι το πεζικό, πού μπορεί να πολεμήσει με ένα καρβέλι ψωμί και μιά φούχτα ελιές την ημέρα».

Και όταν οι δυνάμεις του στρατού δεν επαρκούσαν, όπως στη μάχη της Πίνδου στις κρίσιμες πρώτες ημέρες του πολέμου όταν ο συνταγματάρχης Δαβάκης έπρεπε να κρατήσει μέτωπο 43 χιλιομέτρων με 2.000 άντρες απέναντι σε 10.000 Ιταλούς, ζήτησε την βοήθεια των ντόπιων αμάχων και τότε, μέσα από δύσβατα, ολισθηρά και ανεμοδαρμένα μονοπάτια, γέροντες, γυναίκες και παιδιά, μέσα στη νύχτα, στο τσουχτερό κρύο, στο χιόνι και στη λάσπη μετέφεραν στους μαχητές που κρατούσαν τις κορυφές των υψωμάτων πυρομαχικά, εφόδια και τρόφιμα και βοηθούσαν στη μεταφορά των τραυματιών στα μετόπισθεν γράφοντας μια από τις πιο θαυμαστές σελίδες του έπους του '40.

Ναι, το είπαν και το έκαναν γιατί απέναντι στο βαρύ οπλισμό και την αριθμητική υπεροχή του εχθρού, αντέταξαν τα δικά τους μεγάλα όπλα. Τις αιώνιες, διαχρονικές αξίες με τις οποίες τους είχε αναθρέψει το κοινωνικό και πολιτιστικό τους υπόβαθρο. Τα ιδανικά με τα οποία τους στόλιζε η ελληνική τους καταγωγή και η χριστιανική τους πίστη, έτσι όπως τα σμίλεψε η μακραίωνη ελληνική ιστορία, έτσι όπως τα αποκρυστάλλωσε στο χριστιανισμό ο Απ. Παύλος: Στο τέλος θα μείνουν αυτά τα τρία: Πίστη, ελπίδα και αγάπη και μεγαλύτερο από όλα είναι η αγάπη.

Ναι αυτά είναι που τους έκαναν τόσο ξεχωριστούς, αυτά είναι που είχαν αυτοί και δεν είχαν οι άλλοι, αυτά είναι που τους έδωσαν τη δύναμη να ξεπεράσουν τα ανθρώπινα μέτρα. Η πίστη, γιατί για να πετύχεις κάτι πρέπει να το πιστεύεις, να μπορείς να πιστέψεις βαθιά και αληθινά, χωρίς δισταγμό, χωρίς αμφιβολία και όταν πιστεύεις τότε μπορείς να κάνεις το θαύμα, μπορείς να πετύχεις το ακατόρθωτο. Η ελπίδα, γιατί χωρίς την ελπίδα δεν μπορείς να πιστέψεις, χωρίς την ελπίδα δεν ξεκινάς καν την προσπάθεια, χωρίς την ελπίδα δεν τολμάς ούτε να ονειρευτείς πόσο μάλλον να πετύχεις. Κυρίως όμως η αγάπη γιατί αυτή αποτελεί την

μεγαλύτερη δύναμη, αυτή στην ουσία είναι το κίνητρο που κινητοποιεί και την πίστη και την ελπίδα, η αγάπη όταν είναι γνήσια και ειλικρινής, όταν δεν «ζητεί τα εαυτής» αλλά εκστατικά, ολοκληρωτικά και θυσιαστικά απευθύνεται στον άλλο.

Αυτά έδειξαν στην πράξη ό,τι διέθεταν οι Έλληνες του σαράντα. Είχαν πίστη, στο δίκιο του αγώνα, στις λιγοστές δυνάμεις τους, στη νίκη. Δεν πολεμούσαν για να κάνουν απλά το καθήκον τους, τη δουλειά τους, πολεμούσαν πιστεύοντας βαθιά μέσα τους στη νίκη. Αυτό τους έδινε δύναμη, αυτό τους ατσάλωνε τη θέληση, αυτό τους βοηθούσε να μη λυγίζουν και να μην υποχωρούν. Είχαν ελπίδα, ελπίδα στη δύναμη του Θεού, στη σκέπη της Παναγίας κι αυτή η ελπίδα γινόταν η απάντηση στις πιο δύσκολες στιγμές, όταν όλα θα φαινόταν χαμένα. Είχαν τέλος αγάπη, αγάπη για τον τόπο τους, για την πατρίδα, αγάπη για τις οικογένειές τους, για την επόμενη γενιά, αγάπη που δεν εκφράζεται με λόγια ή με δώρα αλλά προσφέρεται ως υπέρτατη θυσία, θυσία ζωής.

Αυτή την επιλογή έκαναν εκείνοι που θυμόμαστε και τιμούμε σήμερα. Είπαν, θα πεθάνουμε εμείς για να ζήσετε εσείς, θα πολεμήσουμε, θα υποφέρουμε, θα δυστυχήσουμε εμείς, ελπίζοντας να νικήσουμε κι εσείς, η πατρίδα μας, τα παιδιά μας να ζήσετε ελεύθεροι, αξιοπρεπείς κι ευτυχισμένοι.

Αυτό το μήνυμα μας στέλνουν και σήμερα στη μέρα της γιορτής τους κι εμείς οφείλουμε να το αξιολογήσουμε γιατί οι προκλήσεις των καιρών είναι μπροστά μας.

Σας ευχαριστώ

Ιερισσός 28 Οκτωβρίου 2020

Ιωάννης Δουλάκης

Εκπαιδευτικός ΠΕ01 Θεολόγος